

اقیانوس هند؛ مرکز جدید جهان

چرا اقیانوس هند در ژئوپلیتیک جهانی بسیار مهم است؟ اگر هدف بسیاری از کشورها حاکمیت و حضور جدی در اقیانوس هند است، چین کشوری است که به این هدف نزدیک تر است. به قدرت رسیدن هند نیز نشان می دهد که سلطه یک قدرت واحد بر این منطقه از جهان بعید به نظر می رسد.

آلفرد تایلر ماهان افسر نیروی دریایی ایالات متحده در قرن نوزدهم گفت: "قدرتی که بر اقیانوس هند مسلط باشد آسیا را کنترل خواهد کرد و آینده جهان در آبهای آن رقم خواهد خورد. ژنرال دوگل یک قرن بعد تأیید کرد: "تلاشها در آینده بیش از هر چیز به سمت تحقیق در زمینه اکتشافات دریایی خواهد رفت. و به طور طبیعی، دولت‌ها برای تسلط بر دریا ها برای کنترل منابع آن تلاش می کنند. علاوه بر این ملاحظات، به راحتی می توان از اقیانوس هند به عنوان سنگ بنای اساسی در تعادل قدرت ها صحبت کرد. اقیانوس هند سومین اقیانوس بزرگ جهان است که در قلب مسائل استراتژیک جهان قرار دارد. این قلمرو دریایی مرکزی است که می تواند ب آسیا، اروپا و آفریقا تاثیر داشته باشد. اقیانوس هند مرکز بازار جهانی نفت و بزرگترین بزرگراه تجاری دریایی جهان را در خود جای داده است. سواحل آن با بسیاری از کشورها هم مرز است که درگیری بین آنها ابتدا نگرانی جوامع منطقه ای و سپس جامعه جهانی را برانگیخته است. بنابراین ما باید درک کنیم که این اقیانوس در ژئوپلیتیک جهانی بسیار مهم است تا بتوان دیدگاهها و واکنشهای مختلف توسط هر یک از بازیگران را بازشناخت.

اقیانوس هند، یک فضای ژئواستراتژیک به دلیل عمده چالش های اقتصادی و سیاسی خود، در حال افزایش تنش ها است. این منطقه بیش از نیمی از ذخایر هیدروکربن و اورانیوم در جهان، بیش از سه چهارم منابع الماس و تقریباً نیمی از ذخایر طلا و گاز را در خود جای داده است. ایالات متحده، هند، چین، انگلستان، ژاپن و فرانسه نیز بازیگران اصلی هستند.

قدرتهایی مانند هند، چین، ایالات متحده و فرانسه به دنبال محافظت از منافع تجاری خود و تداوم ثبات در این قلمرو هستند. به عنوان مثال هند به تدریج به یکی از اصلی ترین بازیگران این حوزه تبدیل شده است. این کشور به ویژه برای مقابله با چین که در اقیانوس هند سرمایه گذاری می کند، تلاش می کند. فرانسه به نوبه خود حضور دائمی در اقیانوس هند دارد. این امر عملاً توسط سرزمین های فرا سرزمینی، پایگاه های نظامی آن در جیبوتی و ابوظبی و همچنین توافق نامه های دفاعی و همکاری با کومور، ماداگاسکار، سیشل، موریس، امارات متحده عربی و هند تضمین می شود. از طرف دیگر اقیانوس هند به شدت تحت تأثیر دزدی دریایی قرار دارد، به ویژه در امتداد سواحل شرق آفریقا، اطراف شاخ آفریقا، از دریای سرخ تا سواحل عمان ادامه دارد. آنجا که تقریباً یک سوم انرژی اروپا از این جا عبور می کند، این اهداف توسط کشتی هایشان محافظت می شود. به ویژه خلیج عدن که 49 کشتی در آنجا در سال 2011 مورد حمله قرار گرفت و از جمله 1016 ملوان به گروگان گرفته شد، به عنوان خطرناک ترین منطقه دریایی در جهان شناخته شد.

یکی دیگر از مناطق حساس در اقیانوس هند که در روابط بین الملل تأثیر شگرفی دارد خلیج فارس و ایران است که در بزرگترین کانون نفتی جهان قرار دارد. ایران اقیانوس هند را منطقه اصلی برای عملیاتهای خود می داند. بنابراین از تنگه مالاکا تا تنگه باب المندب فعالیت های گسترده ای انجام می دهد. در منطقه ژئواستراتژیک اقیانوس هند، ایالات متحده به عنوان ضامن ثبات منطقه ای قرار گرفته و حضور دریایی آن در دیگو گارسیا و بحرین به ویژه (ناوگان پنجم) از نقاط پشتیبانی است. واشنگتن با مشارکت نیروهای متحد خود تمرینات دریایی بی شماری را در منطقه انجام می دهد. ایالات متحده در منطقه تنها نیست. ژاپن در نبرد با دزدی دریایی در خلیج عدن پیشگام است و در سال 2010 پایگاه خود را در جیبوتی تأسیس کرد. استرالیا با استقرار ناوگان خود در پایگاه دریایی استرلینگ حضور چشمگیری در اقیانوس هند دارد.

اقیانوس هند تعدادی از قدرت ها را گرد هم آورده است. گفته می شود همه این قدرت ها برای تحکیم صلح در منطقه حضور دارند ولی در درجه اول به دنبال منافع خود هستند. آیا حضور چنین قدرت های متنوعی در این منطقه واقعاً منبع ثبات است؟ این سوال اولین پاسخ را در نبود توافق جامع در مورد امنیت دریایی در اقیانوس هند، علیرغم ابتکارات سازمان بین المللی دریانوردی پیدا می کند.

اقتصاد و امنیت انرژی این بدون شک به مسیرهای یابیی اقیانوس هند بستگی دارد. تنگه مالاکا، که تقریباً 80 درصد از واردات هیدروکربن چین را عبور می کند، این وابستگی باعث ایجاد تنش و در نتیجه واکنش چین برای افزایش لبروهای مسلح و وزن اقتصاد خود در این منطقه است. بنابراین این مساله می تواند باعث ایجاد تنش با هند که به سرعت در حال گسترش نفوذ خود در این منطقه است بشود.

اولین کاربرد اصطلاح "گردنبند مروارید" برای نامگذاری حضور چین در اقیانوس هند و سواحل آن به سال 2004 برم گردید. این مساله در گزارش وزارت دفاع ایالات متحده آمده است. این گزارش بیان می کند که افزایش نفوذ منطقه چین می تواند منجر به اختلال در جریان نفت و گاز به ایالات متحده شود. دانشگاهیان و روزنامه نگاران از تمایل پکن برای تسلط بر منطقه اقیانوس هند صحبت می کنند. برخ نیز به تمایل دولت چین برای گسترش منافع تجاری چین در یمن ساز و خطوط حمل و نقل خود در برابر هرگونه اختلال اشاره می کنند. آنجا که اقتصاد چین عمدتاً مبتنی بر مسیرهای یابیدر اقیانوس هند است، منطقاً به نظر می رسد که دولت چین به دنبال محافظت از این محل ترانزیتی و در نتیجه منافع آن باشد. به عنوان مثال، دزدی یابیی در اطراف خلیج عدن و اختلالات احتمالاً تجاری به رهبری هند در ایالات متحده آمریکا، رهبران چین را نگران کرده است. پایگاه بیوتی ابزار برای نمایش قدرت چین است.

الگوی کنونی اقیانوس هند مسائل زیادی را پیش روی ما قرار می دهد. با توجه به شرایط موجود دو مساله مطرح است. توازن قدرت دریایی در منطقه در حال تغییر است. با ظهور

قدرت چین و هند، ایالات متحده دیگر به عنوان تنها قدرت دریایی غالب در اقیانوس هند شناخته نخواهد شد. با این حال، همانطور که بسیاری از مطالعات نشان م □ دهد، ایالات متحده همچنان به عنوان یک بازیگر □ ملی شناخته خواهد شد و پ یشرفته ترین ناوگان در یایی را حفظ خواهد کرد □ □ □ □ قدرت دریایی □ین تمایل دارد که با قدرت اقتصاد یاین کشور برابری داشته باشد. عل □ رغم حضور محدود در تنگه □ لاکا و خلیج بنگال تا به امروز، سرمایه گذار □ هایچین □ □ بیوتی □ گوادر و سواحل شمال □ یانوس هند به او این امکان را م □ دهد تا نفوذ دریایی منطقه ا □ خود را تأمین کند.

هند، بزرگترین قدرت در م یان کشورها □ منطقه، در صدد تقو ییت حضور نظام □ خود است. این کشور با ایجاد پایگاه □ یایی در جزایر آندامان و نیکوبار در تنگه ملاکا سرمایه گذار □ کرده است و برا □ حفظ جایگاه خود در تنگه هرمز و کانال موزامبیک تلاش کرد تا خود را در جزیره Assomption ییشل مستقر □ کند. علاوه بر این، هند با نزدیک شدن به قدرت ها □ فعال در منطقه اقدام □ خود را گسترش م □ دهد. سال 2017 نقطه عطف □ در گسترش نفوذ دریایی هند است □ ایالات متحده و هند توافق کردند تا نیروی □ یایی هند و نیروی هوایی آن به پایگاه ها □ نظام □ ایالات متحده در منطقه، از ج مله □ یگو گارسیا را دسترسی داشته باشد. توافق نامه ا □ امضا شد که اجازه دسترس □ به پایگاه □ یایی چانگ □ در انتها □ شرق □ سنگاپور را به هند □ □ دهد. فرانسه نیز اجازه دسترس □ به پایگاه ها □ اصل □ خود، از جمله ج بیوتی □ یونیون □ به این کشور داده است.

هند همچنین در حال ایجاد روابط استراتژیک خود در خلیج فارس است. هند و ایران پس از سالها مذاکره توافق کرده اند نوساز □ □ گسترش بندر چابهار □ به منظور کنترل تنگه هرمز □ اختیار این کشور قرار دهد □ین بندر ممکن است به مقصد نهایی جدید بزرگراه تجار □ متصل به □ یانوس هند، آسپای مرکز □ و شرق □ □ □ یه تبدیل شود. در نهایت □ین بندر م □ تواند برا □ اهداف نظام □ توسط شبه قاره استفاده شود. علاوه بر ا یین، کریدور تجار □ که اجازه حمل کالا

خلیج فارس و آسیای میانه با عمان، ایران، ترکمنستان، ازبکستان و روسیه [۱] [۲] دهد، نفوذ هند در منطقه را به ده برابر افزایش می دهد. سرانجام، نخست وزیر هند نارندرا مود [۳] سفر خود در فوریه 2018 به عمان، توافق نامه ا [۴] را منعقد کرد که اجازه دسترس [۵] به بندر Duqm عمان [۶] برا [۷] کشتی ها [۸] نیروی [۹] یایی هند، دسترس [۱۰] به پایگاه ها [۱۱] هوایی عمان برا [۱۲] ارتش هوا [۱۳] هند و یک محل ذخیره سازی رادر اختیار ابر مخازن هند قرار [۱۴] دهد. هند با این جایگاهمکمل که به او امکان قدرت نمایی تا تنگه هرمز را داده است [۱۵] [۱۶] تواند چنین [۱۷] [۱۸] بندر گوادر تحت نظر داشته باشد.

اقیانوس هند منشأ تحولات گسترده ژئوپلیتیکی است. تا به حال [۱۹] [۲۰] بیچ قدرت در یابینتوانسته است به عنوان قدرت برتر نسبت به دیگری شناخته شود. [۲۱] ایالات متحده نیز یک قدرت فرامنطقه [۲۲] [۲۳] است. به عبارت دیگر [۲۴] آینده نامعلومی در انتظار [۲۵] اقیانوس هند است. بر اساس مطالعات موجود، اکثریت تحلیل گران پیش بینی می کنند که به دلیل ظهور و تقویت هند و چین [۲۶] ایالات متحده به [۲۷] [۲۸] [۲۹] دیگر قدرت مسلط [۳۰] [۳۱] اقیانوس هند نخواهد بود. [۳۲] [۳۳] این حال، واضح است که ایالات متحده منطقه را ترک نخواهد کرد و جایگاه خود را در منطقه حفظ خواهد کرد. [۳۴] [۳۵] ین نیز تمایل دارد که در سطح در یابینیز به همان سطح اقتصاد یخود رشد کند. حتی در صورت محدود شدن موقعیت [۳۶] [۳۷] این در خلیج بنگال و در تنگه مالاکا، سرمایه گذار [۳۸] های این کشور در بندر گوادر [۳۹] پروژه گردنبد مروارید را تکمیل [۴۰] [۴۱] کند و پایگاه خود را در اطراف خلیج عمان و بنابراین [۴۲] یک نقطه استراتژیک [۴۳] دیگر در اقیانوس هند تقویت [۴۴] کند.

[۴۵] مورد هند، ظهور این کشور به عنوان یک قدرت در یایی با عدم قطعیت همراه است. هند از سال 1950 [۴۶] همزمان با [۴۷] [۴۸] و دو قرن پس از ایالات متحده، که در پایان قرن 18 نیروی [۴۹] یایی خود را ایجاد کردند [۵۰] [۵۱] نیروی [۵۲] یایی خود را مدرنیزه کرده است. بنابراین هند از مخالفان خود عقب است. جدا از شعاع عملیاتی که پایگاه ها و مواضع نیروی [۵۳] یایی این کشور [۵۴] [۵۵] اقیانوس هند به آن داده است [۵۶] برای فراتر آن دچار مشکل است. همانطور که گفته شد، موقعیت جغرافیایی این

کشور (یلی خاورمیانه) یای شرق، در وسط بزرگترین بزرگراه تجار و سرانجام چندین جزیره (یلیانوس) که بسیار موقعیت استراتژیک در منطقه دارند، اهرم قابل توجه یدر مقابل قدرت ها و یوامونیاژ جمله فرانسه، چین، ایالات متحده، ایران و ییره دارد. یندم یین کشور به عنوان یک قدرت دریایی و یان سه قدرت برتر دریایی منطقه فقط به توانا ییها و قدرت ناوگان دریایی آن بستگ دارد. هند به عنوان چهارمین قدرت نظام بزرگ در جهان، کار که با ید انجام شود سرمایه گذار و ییرساخت ها برا افزایش ظرفیت ها اعزام و قدرت نمایی منطقه است.

یوانوس هند و خلیج فارس تا سواحل شرق آفریقا از طریق مالز، سواحل استرالیا و سرانجام قطب جنوب، پیش از هفتاد میلیون یلومتر مربع را پوشش م دهد. این منطقه یک سوم جمعیت جهان را در خود جا است. یین اقیانوس امکان دسترس به اروپا و آسیا از طریق خلیج فارس و کانال سوئز را فراهم م کند. یک چهارم تولید نفت جهان از تنگه هرمز عبور م کند، اما همچنان طبق آمارهای سال 2015 حدود 3.8 یلیون بشکه در هر روز از تنگه باب المندب و به عبارتی از جاده ابریشم دریایی عبور می کند. یننقطه مرکزی منطقه کلبدی یلی بازارها اروپا، آسیا، آفریقا و خاورمیانه است. ین فضا و یایی، که فاقد انسجام سیاسی و امنیتی است، بسیاری از اختلافات ارض و حل نشده را در خود جا داده است. خطوط ساحل باین اقیانوس نیز گرفتار شبکه ها افراط و تروریستی مانند القاعده، داعش و دیگر جنبش ها یافراطی بین المللی است. ین جنبش ها مسئله اصل امنیت جهانی هستند.

یوسف زنگنه

1400/2/29

<https://www.diploweb.com/L-ocean-Indien-nouveau-centre-du-monde.html>